

000130-1

Karl Barth píše ve své KD II/1 (s. 194–200, viz též 2757, S. 409n.) o významu diskuse o „přirozené theologii“ ve Vyznávající církvi v Německu. Zdá se mi hodno pozor, že konstatuje, že se touto otázkou nezabývali theologové reformace a že ji nechali otevřenou. Akutní se stala tato otázka teprve v posledních staletích tím, že přirozená theologie se stále víc hrozila stát z latentního měřítka a obsahu církevního zvěstování a theologie manifestním (výslovně projeveným). Palčivou se tato otázka stala v okamžiku, kdy byla evangelická církev v Německu postavena nedvojsmyslně a na celé čáře před určitou, novou podobu přirozené theologie. – Zajímalo by mne, jak Karl Barth posuzuje míru akutnosti a manifestnosti a co ještě považuje za latentní. Starověká recepce Platóna (a v lecčem i stoiků atd.) a středověká (scholastická) recepce Aristotela mi vůbec nepřipadá jako nějaké latentní nebezpečí kdesi v pozadí, odkud by se přirozená theologie dostávala do popředí teprve v posledních staletích nebo dokonce zejména s nástupem Německých křesťanů. Je to jen otázka senzitivity, vnímavosti, citlivosti; mám spíše za to, že dojem pouhého latentního nebezpečí je výsledkem dlouhých staletí přivyknutí tomu, že křesťanské zvěstování a sama theologie byly krajně poplatny mnohostrannému vlivu řeckého myšlení. Rozdíl snad lze vidět v tom, že německé křesťanství představovalo vsutku nebezpečí akutního vzplanutí, exacerbace, zatímco zhellenizování křesťanství bylo a stále je záležitostí chronickou. Souhlasím s Barthem naprosto v tom, že „přirozená theologie“ (jak známo, jiným jejím pojmenováním je „filosofická theologie“) je vážným nebezpečím; proto odmítám každou filosofickou theologii (přínejmenším pro dnešek a nejbližší budoucnost, ale popravdě provždy, což ovšem vyžaduje náležitýho vysvětlení). Jenže právě onen Barthovi vytýkaný „Offenbarungspositivismus“ je vážnou překážkou skutečně nového, pozitivního řešení. To, že se Barth nejen teoreticky domnívá, že je možno vypracovat nějakou teorii Boha či o Bohu, ale že ji sám vsutku vypracoval v jedné velké části své Kirchliche Dogmatik, je po mém soudu na pováženou. Bůh se nemůže stát „předmětem“ nejen filosofickým, ale ani theologickým – ani pro jednu z těchto disciplin se nesmí stát daností, objektem, fakticitou, jsoucnem. Theologie už proto nemůže a nesmí být chápána jako věda o Bohu – protože o Bohu není vůbec žádná věda možná, pokud si upřesníme, co to vlastně je věda a jaké jsou vědecké metody. Problémem není tedy „přirozená theologie“, nýbrž každá theologie chápána jako teorie Boha či o Bohu. – Řešením po mém soudu je jenom to, že o Bohu můžeme něco platně (pravdivě) vypovědět jen tak, že předmětně budeme mluvit o něčem (nebo někom) jiném. A protože nejméně po dobu dvou (spíše dvou a půl) tisíců let si lidé navykli se slovem „Bůh“ spojovat předmětnou jsoucnost, jsou dokonce velmi silné důvody pro to, abychom se tomuto slovu ještě dlouho vyhýbali a místo toho se trénovali ve stále přesnějším a cílevědomějším využívání nepředmětných konotací svých výpovědí, a to theologický neméně než filosofických.

(Písek, 000130-1.)